

LA MALA VIDA DEL PERIODISTA

*Conferència de Lluís Almerich
a l'Associació de Periodistes de Barcelona*

(Dia 13 d'abril del 1935)

És costum, senyores i senyors, que en començar la seva dissertació un conferenciant, adreci unes paraules de regraciament a l'entitat que li ha ofert tribuna des d'on parlar; però... ¿és sempre assenyat donar les gràcies d'haver rebut un encàrrec que suposa feina, sobretot en qui, com jo, no té la sort de disposar al seu albir del do de la paraula i per venir a satisfer l'encàrrec ha d'afegir unes quartilles més a les de cada dia, que ja són més del que bonament pot donar un home que sia treballador i no li dolgui escriure? Penso que no; però... aquesta facècia d'avui és una faceta més de la mala vida del periodista, que accepto amb resignació perquè en el curs de la meva vida és una angúnia més... I després de trenta-cinc anys d'escriure per als altres, no em ve d'unes quartilles més, destinades a vosaltres, que

sereu els únics que hi sortireu perdent, ja que haureu malmès una estona que hauríeu pogut dedicar a altres coses més plaents i més distretes que encongir-se en uns seients, oir una lectura, escoltar una veu cridanera i fora de to... Però tots plegats ho heu volgut i jo sóc prou sensible a les amistats per a tenir la gosadia de negar-me a un prec de companys, que, en ésser-ho, ja té tota la valor d'una ordre.

I llevat de remordiments, feta la constància que vosaltres ho heu volgut, passaré a fer esment del que és la mala vida del periodista, d'aquest home que a ulls de la gent té totes les portes obertes, i tots els avantatges, i coneguts tots els secrets, i sabudes totes les coses de la vida... Pobre i dissortat periodista, del qual el poble, el que no coneix de prop la seva vida, té un concepte ple de falòrnies i de miratges enganyadors!

Començaré per dir-vos que el periodista és un home que sap totes les delícies del bon viure, que coneix els bons seients, les bones menges, les begudes més saboroses, que entra als palaus, que tasta els mets més exquisits, que tracta i coneix les dones més belles, que parla amb els personatges més importants: financers, grans polítics, industrials poderosos, artistes d'anomenada mundial... Només que en haver deixat les quartilles, on la seva ploma dúctil i lleugera ha reflectit la vida dels altres, ha de començar la vida pròpia, la íntima, voltada de necessitats, de privacions, la vida del «non possumus», perquè el sou normal del periodista, migrat, mesquí, gairebé miserable, no li permet ni les petites disbauxes d'un obrer mitjà, d'un obrer que té menys cultura

que ell, que treballa menys hores i que té menys temptacions, perquè no lluca mai el benestar dels poderosos tan de la vora com ell. Sou mitjà d'un periodista capaç, ben capaç, allò que en diríem un bon fadrí: seixanta duros al mes. I ara, quan heu arribat a casa vostra, un piset humil, de dotze o tretze duros al mes, un quart o quint pis d'un carrer llunyà o d'un carrer esquifit, on hi manquen tota mena de comoditats, recordeu per un instant que heu vist les meravelles d'una dansa al palau aristocràtic, l'àpat pantagruèlic a l'hotel de més luxe, o que heu viatjat en el millor dels Pullmans. ¡Quin contrast, i quin neguit si sou casats, i penseu en la companya de la vostra vida, que no sap d'altra cosa que de petits deutes a la tendeta, i de vestits apedaçats, i de sabates amb mitge ssoles renovellades, i de mets sense vitamines o, si més no, d'una vulgaritat aplanadora, en fer comparacions i no trobar l'alegria de l'orquestra de tzigans del gran restaurant, ni la porcellana primorosa, ni els mets abellidors i ben presentats, en companyia de vins exquisits o arruixada la minestra per l'escuma brincadora del xampany, que voldríeu oferir-li com una compensació d'aquelles hores que heu estat lluny d'ella i durant les quals us ha esperat, potser engelebrida si era una nit d'hivern, repassant la roba vella o envellida per l'ús continuat, recosint les camises, replanxant el vestit de demà, per a què no desentoni en la propera festa a què haureu d'assistir!

Ningú no hi pensa ni hi creu en la nostra mala vida. Diuen: «—Vosaltres us divertiú!» Com? En què? «Vosaltres aneu al teatre!» Oh, engany, il·lusió,

mentida engrescadora! Quan anem al teatre, portem sempre una missió: oir una obra, literària o musical, que cal analitzar per a donar-ne, no pas el nostre parer... Ah! No ho creguéssiu pas! Cal dir allò que convingui a l'empresa del diari, als seus amics, al partit que l'inspira, als interessos de l'administració! I fins quan podem ésser sincers, que no és gaire sovint, complim un deure, en lloc de fruir un goig; no som uns oients que poden lliurar-se al somni de la paraula bonica o de la música espiritual, sinó uns analistes, uns homes de laboratori, que han d'esbrinar els mèrits o els desmèrits d'allò que escolten. I els cal tancar, recloure, el goig íntim, per a lliurar-se a una tasca de fidel contrast, de gresol o d'aigua règia. I quan tots els altres oients dormen, breçolat el seu son per la remor de la melodia dolça o el record del diàleg ple de frescor imatgera, el periodista treballa en el pensament la crítica de demà, per tal que el seu judici arribi a les multituds amb el major grau de justícia i perfecció, llevat de quan es desensonya per tal de trobar com dir que és bo allò mateix que li ha semblat inaguantable!

Home amic de l'anècdota, jo us en diré una de la meva juvenesa. Fa vint-i-vuit o vint-i-nou anys; jo festejava encara, i el matí d'un diumenge havia gustat la mel d'un passeig amb la meva promesa, avui la meva muller. A migdia a casa, a dinar... No m'havia assegut encara, que em semblà oir un soroll estrany, un soroll llunyà; era l'època de les bombes. Tot seguit—dec advertir que vivia al barri de Sant Pere—un veí va cridar-me: —Passen ferits que els porten al dispensari!... — A la taula m'esperava una

escudella olorosa, amb totes les sentors d'un brou que tenia tots els ets i uts d'un aliment sanítós; la ventrellada desencadenava aquell rau-rau de la tripetta buida; la família esperava a taula... Era l'únic dia de menjar junts, de trobar-nos tots a la taula agermanadora de voluntats...

Però la professió estava per damunt de tot; i jo deixava la taula familiar, l'escudella tradicional, oblidava els clams del meu estómac i corria al dispensari. Allí gemegaven una mare i una filla, víctimes d'una bomba que havia esclatat a la Rambla de les Flors, aquesta mateixa Rambla suara cantada gentilment per l'estre de Josep M.ª de Sagarra. Aquell dia el meu periòdic tingué un èxit periodístic i vengué milers d'exemplars, però... jo no vaig dinar... i amb prou feines sopar, perquè calia seguir les incidències del fet, conèixer l'estat dels ferits, veure què havia esbrinat la policia i no era cosa de perdre temps a taula.

Repetiu-la aquesta escena tantes vegades com us sembli durant trenta-cinc anys; un dia perquè han mort a Garcia Victori; altre perquè hi ha una vaga; altre perquè hi ha unes eleccions, altre perquè arriba un personatge; altre perquè hi ha una sessió parlamentària del caràcter que es vulgui; altre perquè hi ha un míting... Per al periodista no hi ha família, ni repòs segur, ni dia de festa.

I el perill de la vida? Oh, quin capítol podria fer-se més interessant! Imagineu el foc, l'incendi de més virior; al costat del bomber, el periodista ho segueix tot, trepitja cendres, passa vigues calcinades, s'exposa a ensulsiades... No persegueix altre fi que infor-

mar els llegidors del seu periòdic... I tingueu present que no té assegurança de cap mena, que cap llei d'accidents el protegeix seriosament, que s'arrisca al perill a la bona de Déu.

He dit incendi? Poseu inundació. El veureu als llocs on l'aigua amenaça més, recollint la impressió més viva, tal volta ajudant al salvament de les víctimes...

Poseu en lloc d'incendi o de riuada, una batussa terrible, una guerra, corrent les trinxeres, tafanejant-ho tot, no per curiositat personal, sinó per tal de servir amb tota dignitat l'afany del públic, que vol saber-ho tot.

Deien els cotxers d'abans, i potser ho diuen els xofers d'avui: Tenim un peu a la presó i un altre al cementiri... Al cementiri tots els periodistes hi tenim el peu... A la presó... ¿qui de vosaltres ignora les lleis que ens amenacen bon punt la nostra ploma, al servei de les idees, és prou agosarada per a dir sincerament allò que el pensament li dicta? No tinc esment d'haver sofert processaments per cap mentida; n'he sofert bastants per tot el contrari, per ésser un expositor honrat dels meus propis sentiments.

Endevino que algú dels que m'escolten diu: «—Però viatges de franc, vas al teatre de franc, se t'obren totes les portes de bat a bat!»

Detureu-vos, mal pensats. El periodista, quan viatja per gust, per plaer d'ell, avui, no té gairebé avantatges de cap mena: una petita rebaixa al bitllet, però l'ha de prendre de primera, i ben mirat, si anava de tercera, dependria igual i no deuria favors a cap empresa. I abans, si tenia més rebaixa... era perquè

L'empresa s'havia dignat incloure'l en les oportunes relacions de redactors amb dret a viatjar... Cal advertir que aquest dret sols solien tenir-lo els amics de l'empresa; els redactors, ben poques vegades. Els periodistes que m'escolten, us en donaran fe del que dic.

Si es tracta de tramvies i d'altres serveis urbans, veureu també la mateixa anomalia. És cert que les empreses dels serveis posen a disposició de les empreses periodístiques un nombre determinat de passis de lliure circulació, però és així mateix cert, certísim, que d'aquests passis en gaudeixen els amics de la propietat del diari, els escrivents d'administració, el porter, el groom, tal vegada el cobrador de rebuts, el repartidor... Mantes vegades el periodista ha de pagar com els altres ciutadans, com si la mercè de les empreses distribuïdores no fos destinada justament al periodista professional.

Teatres? Passa altre tant; el periodista únicament pot anar de franc al teatre quan hi va a fer un servei, tal com donar compte d'una estrena o d'una funció extraordinària. Són, idènticament, els amics de l'empresa, els que fan ús dels passis... Així les empreses periodístiques paguen moltes vegades petits serveis particulars de llurs coneixences.

¿Aneu fent-vos càrrec de la mala vida del periodista? ¿Compreneu perquè en publicar en un diari confiat a la meua direcció unes memòries de la meua vida, de trenta anys—de trenta-cinc, en veritat—, he parlat de mala vida? No pensava pas que fos reflexe de fets vergonyosos, de coses inconfessables o delictuoses... No; els periodistes no cometem altres pecats

que aquells que pervenen de la nostra condició de Prometeus, d'homes encadenats a unes afeccions que no s'adiuen amb les nostres possibilitats.

He dit, en començar, quelcom de sous... Són ridículament minsos. Les empreses diuen:—No podem pagar més... ¿En quina altra professió tindria efecte aquesta absurda declaració? ¿Hi ha, per ventura, alguna llei que obligui a cap persona o entitat a publicar un diari, si no té mitjans per a sostenir-lo amb dignitat? Dins de qualsevol negoci, marxi bé o malament, hi ha un nivell de sous reconeguts per tota la classe. Les pèrdues són cosa dels administradors. En el periodisme, no. Si el periòdic és pobre, pobríssim ha d'ésser el guany del periodista. I no solament pobre, sinó més carregós, car ha de fer la feina de dos o tres companys, pel sou d'un quart de company, com si en cas d'haver-hi guanys l'empresa n'hi assegurés alguna part!

Sovint sentireu a dir : Periodista? Pobre segur! Veritat; només que no és just el to amb què es diu, perquè se suposa que el periodista és incapaç d'ésser formal i complidor. Jo no nego que per la humilitat del nostre viure i pel refinament dels nostres gustos, als quals ens avesen les circumstàncies que constantment ens volten, hi ha ocasions en què no ens és possible d'atendre atencions i compromisos: la casa, el sastre, el moblista. Però... ¿quantes i quantes vegades no és més difícil cobrar dels rics, dels adinerats, que no es recorden de l'industrial creditor, ni comprenen que aquest els molesti, ni es dignen passar els ulls per les factures? Si sabien molts creditors de periodistes el dolor de les nostres fugides, dels nos-

tres refusos, fills d'una impossibilitat real, no d'una voluntat d'enganyar a ningú!

Direu, haureu dit, potser, més d'una vegada: «—Sou vanitosos! Us teniu per gent principal, superior a l'altra gent!» No tinc cor de dir que no... Si no fossim vanitosos, ja no hauríem adoptat una professió tan plena de sacrificis i tan mancada de premi. Només que jo us dic: si no hi haguessin vanitosos, què fóra de la Premsa? Qui la llegiria? Ja no us parlaré de les notes de societat, les notes mortuòries, les crítiques, les ressenyes d'actes, més o menys públics, que no són altra cosa que manifestacions de vanitat. Aniré més lluny. ¿No és vanitós el lector del diari, que té el seu, que el mostra, que el segueix, i que el creu el més entenimentat, el més prudent, el més discret, només perquè ell l'ha triat com a informador de la vida quotidiana?

Som vanitosos... però ningú no ens guanya a generosos. Jo he perdut el compte de les persones que m'han demanat petits favors; no he tingut ocasió de perdre el dels que han tingut la gentilesa de compensar-los amb noble dignitat. ¿A qui de nosaltres no li ha estat demanat mai que donés noves d'un naixement, d'una boda o d'una mort? ¿Quin de nosaltres ha rebut, no dic ja una capsa de cigars, una estrena, sinó una simple tarja regraciant-li l'atenció?

Tot sovint, a l'Audiència hi ha judicis que porten dany al bon nom de tal o qual persona. Doncs bé: veureu que l'interessat corre a les redaccions preguntant que li sigui esborrat el seu nom. I sol ésser atès sempre. Què dóna per paga? Ni la cortesia d'una lletra amable per al periodista que, sense conèixer-lo,

li ha fet una mercè que a ben segur li estalvia un gros descrèdit. Ara bé: el que passa és que ningú no ho creu això. Tothom s'imagina que el periodista és objecte de tota mena d'atencions, que rep premis de tot ordre, i fins hi ha hagut immoral que s'ha vanat d'haver fet obsequis a la Premsa, plenament imaginaris.

No, no i no. El periodista—n'hi haurà algun de venal, però la majoria són d'una honestedat incorruptible—és un home de mala vida, perquè l'ofici li ho dóna: mal menjat, mal dormit, mal considerat, sempre exposat a la mort o al presidi, i sense que cap previsió social vetlli per ell.

Som, per exemple, uns quants periodistes que tinguérem un dia la bona pensada—l'agosarada iniciativa!—d'agrupar-nos per tal d'aprofitar la llei de cases a bon preu. Nosaltres estrenàrem la llei, l'ajudàrem a articular, la llimàrem d'impureses i amb un esperit de sacrifici que sols coneixen els interessats, arribàrem a tenir les cases somiades... ¡Si sabieu quanta gent creu que les cases ens foren regalades a gràtciat! I no hi ha res d'això; nosaltres anem pagant cada mes l'amortització, amb una administració pulcra i una formalitat digna del més puntual dels comerciants catalans del segle passat.

També es discuteix sobre la major o menor cultura del periodista, i jo us dic que el nivell del periodisme correspon al nivell mitjà de la terra on es desenvolupa. El periodista no cal que sigui mestre de res, però és precís que sàpiga un poc de tot. Per a ell no han de tenir grans secrets ni la Història, ni la Filosofia, ni cap de les Ciències de la vida. Sabeu

quanta Medicina ha de conèixer el repòrter de successos per tal d'explicar al llegidor l'encalç de les ferides de les víctimes d'un daltabaix, d'una brega o d'un senzill atropell? Li cal també saber Economia, Arquitectura, Enginyeria, en un grau menor, naturalment, però amb un concepte prou clar per a fer-lo arribar al gran públic que no sap, evidentment, tant com el periodista.

I per tant de saber i per passar-se tantes d'hores esclau dels fets i dels esdeveniments... vint, trenta, quaranta duros de sou al mes. No us deixeu enganjar gaire pels que parlen de sous superiors a setanta i vuitanta duros... N'hi ha, però són pocs, molt pocs. Un dependent de vetes-i-fils — per altra part, força honorable—, en saber on s'endeguen els articles de l'establiment on treballa i en tenir una certa noció de sedes i llanes i botons, ja té dret als seixanta duros. Feu comparances. I tornem sempre a la mala vida, a aquesta vida que resulta de tenir, com vulgarment sol dir-se, paladar de ric amb butxaca de pobre miseriós.

Àdhuc els periodistes privilegiats, els que han arribat a còpia d'anys, d'estudis i de disposicions naturals, que no es compren ni es venen, a alts càrrecs directius, no guanyen pas tant com el cap de negociat d'una oficina de l'Estat o com l'apoderat de secció d'una casa de Banca, a despit que les seves responsabilitats no són pas més xiques ni menys constants.

He de prevenir una cosa: hi ha molta gent que, perquè freqüenta un periòdic, es diu periodista: el polític, l'advocat, l'estudiant d'una cosa o altra, el

metge, l'arquitecte... Ho fan per tal de donar-se a conèixer i crear-se una plataforma per al millorament de la seva professió. Així observareu que no hi ha polític que no hagi estat periodista .. Però no us els creieu : han estat escalfa-cadires de redacció, però no periodistes; ells no han fet cap informació de míting, ni d'aldarull, ni de crim ni de cap de les cent mil feines positives del periodisme. Han estat «dilettanti», afeccionats, que només han escrit en profit propi coses on poguessin lluir el nom o la personalitat, però de treball veritat, ni una línia.

El periodista autèntic és un pare de família, generalment. Amb muller, amb fills, amb una llar que poques vegades pot sostenir amb el producte de la ploma. Ha de recórrer a càrrecs burocràtics o bé multiplicar-se de tal manera, que no li resta cap hora de lleure.

Fa obres originals, tradueix, escriu articles de col·laboració, serveix corresponalies... Petits guanys complementaris... Per tot on es tomba es topa amb la mala vida; que no és solament mala vida la del brètol, del belitre, que es lliura a cent mil disbauxes, sinó també la que està curulla de privacions, d'aspiracions eternament decebudes. El periodista honest i el frare franciscà podrien anar de bracet : no desdirien l'un de l'altre.

Hi hagué un temps de bohèmia periodística, però fa anys que els periodistes són com l'altra gent, pel que fa a entenimentats i homes de sa casa. Són com l'altra gent, però més esclaus, més presoners de la seva professió, amb el futur més insegur que cap altre obrer... Ai del periodista vell, que no ha tingut

la sort de posseir unes condicions excepcionals que li permetessin arribar a la direcció d'un diari de mitjana importància, si més no!

El periodisme és cosa de joventut. Cal córrer molt, ésser lleuger de cames, no sentir el cansanci. Ni el reuma, ni l'artritis són bons amics de la premsa. Desventurat de l'asmàtic! I ai del que, en l'exercici de la seva professió o fora d'ella, ha tingut la dissort de veure's privat d'algun membre, com una cama o un braç! En quina redacció el voldran? I si el volen, en quina redacció li donaran una remuneració decorosa? Potser si tan saberut és, si coneix idiomes, si és home de «taula», és a dir, si sap escriure un article de qualsevol cosa, es defensarà encara, però si no passa de repòrter... aspra i dolorosa vellesa la seva!

Un altre punt: un obrer, sia de la categoria que sia, fa un esguerro i, en general, no perd la plaça. Ah! El periodista, fa una «gaffe» grossa, té un descuit, diu una cosa que desplau a l'empresa i ha de dimitir. És una qüestió de dignitat. Demà ell no tindrà pa a casa, però ha de quedar com un cavaller... caigut de cavall i en espera d'un buit en una altra redacció, si l'ensopegada no li barra totes les portes... Perquè hi ha un altre aspecte encara més terrible... Si el periodista ha format part d'un diari polític, i ha defensat determinades doctrines, aquestes l'acompanyen com un llast. ¿Com volem que el director o el redactor de categoria de «La Humanitat», per exemple, passi, de cop i volta a dirigir o a redactar en lloc de responsabilitat «El Correo Catalán», d'un ideari tan contraposat? Ni el teixidor, ni el manyà, ni el

paleta, que solen guanyar més, tenen aquests obstacles en la seva vida; en tenen prou amb ésser destres i actius; ningú no els sol preguntar com pensen... El periodista és representatiu.

Jo us dic tot això per tal que us dongueu compte de la nostra mala vida, plena d'esculls, d'enemics imponderables, de trencacolls invisibles, que fóra endebades assenyalar, i per tal que planyeu el periodista. No s'hi val a dir: «Tu t'has triat lliurement el teu mitjà de vida; paga el teu error». Cadascú tria aquella feina que li sembla més adient a les seves afeccions i a les seves aptituds. Jo no parlo pas dels ineptes, dels mal dotats, dels que potser haurien fet més bon paper en altres tasques més planeres i més senzilles. No; parlo del periodista de temperament, del que copsa la notícia on rau, per una llei intuïtiva, que tots els professionals coneixen bé prou.

De tant en tant s'ha parlat d'escoles; jo mateix he propugnat en no poques ocasions perquè el periodisme fos una carrera com la de Medicina o la de Farmàcia o la de Dret, amb un col·legiament forçós i uns sous mínims; però he topat amb la indiferència dels poders públics i amb un criteri equivocat de molts companys, que creuen de bona fe que «el periodista neix i no es fa», oblidant que les criatures neixen, però no parlen, i és la mare, o la dida, o qui d'elles té cura, qui els dóna la valor de la paraula i el to, i l'expressió adequada. També unes assignatures ben triades fornirien al periodista de demà un seguit de coneixements ben útils, que si tenia el «quid divinum» encara el farien infinitament millor. Tot és susceptible de poliment i de millora. Els estudis no

farien un periodista d'on no hi fos en esperit, certament; però ens donarien periodistes més preparats per assolir els cimals de la professió. I fins els mediocres, amb el vernís d'una cultura apropiada, passarien a ésser excel·lents mestres de l'ofici. I qui sap si aleshores podria rectificar-se aquesta mala vida de què jo ara em planyo!

Potser als que no coneixeu l'intimitat de la vida periodística, us sembli un poc agre, un poc aplanadora, la meua visió de l'ofici llampant i cobejat d'home tothora acarat amb les multituds... Hi ha molta gent que sols coneix del periodisme allò que fa bonic, que és escaient... És tan dolç fer una finesa a l'artista amiga, i dir-li que és bella i genial; complaure el company poeta o novel·lista, omplint una columna d'elogis de l'obra seva; és tan atractiu dir mal, per exemple d'aquell escriptor, o d'aquell polític, o d'aquell còmic, o d'aquell pintor que se'ns ha fet antipàtic!... El periodista pot fer això i molt més; pot desvetllar odis, animadversions, de la mateixa manera que pot inspirar generositats insospitades... Recordeu aquell article d'Alfred Romea, exposant les necessitats de l'Hospital Clínic, que valgué a aquest un donatiu d'un milió de pessetes? Això és atractiu, és embriagador... Però, quantes i quantes vegades fareu l'article cordial que no arribarà tal vegada a oïdes de ningú que vulgui escoltar-lo!

Hi ha un altre punt; gairebé sempre en el periodista s'amaga un literat que no ha reeixit en literatura. Per manca de geni? No. Per excés de necessitats. La llei de la vida ens deixa incapaços de volar enlair. Jo us dic que en cada repòrter hi ha un novel·lis-

ta; ell sap veure el drama, copsar les incidències, seguir la trama, desentrallar els misteris, trametre l'emoció als seus llegidors i deduir-ne les conseqüències amb les lliçons corresponents... Perquè no escriu la novel·la? Perquè darrera d'ell hi ha una llar amb una esposa i uns fills que li demanen pa, i, dissortadament, la literatura és feina de l'esperit, que no es paga o es paga tan poc que és com si no es pagués.

No hi voleu veure un novel·lista? Vegeu-hi un autor dramàtic, o un polític... àdhuc un financer o un general. El periodista és apte per a tota estratègia, bé sigui la dels negocis, bé la de les armes.

Em direu els desconfiats: «Quantes vegades erreu! Quants disbarats escriviu! Quantes nicieses recull la vostra ploma!» No hi ha general que no perdi batalles, i si Napoleó tingué el seu Waterloo, ¿perquè el periodista, que batalla constantment i sense repòs, no ha de tenir falles i caigudes? Si jo m'he decidit a recollir les impressions de trenta anys de periodisme, ha estat per tal de recordar els bons companys desapareguts en l'aspre de la lluita, o bé triomfants, que la sort no és cosa dels homes. Per tal d'assenyalar que el periodista té una valor positiva en la història d'un poble. He volgut dir-vos que hi havia periodistes que guanyaren batalles. I tothom ho oblida. No sé a Barcelona, on hi ha tants monuments balders, injustificats, gosaria a dir que innecessaris, cap monument dedicat a un periodista... Poetes, prosistes, polítics, fabricants, homes de mar, generals, músics; però periodistes? Homes lliurats a vulgaritzar la cultura, a ésser portantveus dels fets del món, a ac-

tuar de notaris de la vida de cada moment? Cap, absolutament cap. De manera que el periodista no té ni tan sols l'esperança que la seva obra sigui rememorada, perpetuada en marbre, bronze o pedra, per a exemple de generacions futures.

Prou hi ha hagut genis: Mañé i Flaquer, Robert Robert, Ezequiel Boixet, Albareda, Roca i Roca... No vull descapdellar-me, car la troca em donaria noms en abundància, sense anar a raure en els periodistes que obtingueren la glòria com a polítics. En això potser som culpables nosaltres mateixos. Som poc cordials. No acceptem mai que els encerts dels companys siguin dignes de glorificació; ans bé ens semblen una molèstia professional.

Us esmentaré un fet: Domènec Cirici Ventalló, fou un periodista admirable. Estil lleuger, ràpid, clar... Verba amplíssima. Fantasia insuperable... Va escriure un llibre extraordinari: «La República en 1900...» que fou traduït a distints idiomes... ¿Qui s'ha recordat mai d'ell? ¿Qui ha tingut present aquell home d'enginy tan enorme, que ell que no llegia, que no sabia una paraula d'administració municipal, que no era home de ciència, guanyava un premi de l'Ajuntament de Terrassa, amb un estudi de municipalització tot ple de cites que l'assenyalarien com un monstre d'erudició si les cites no fossin totes falses, creació només de la seva imaginació exuberant, com la flora tropical? I és que era massa company nostre, sabíem massa les seves intimitats, les seves petites misèries personals, reflexe a la fi de les nostres mateixes. Havíem jugat amb ell a caramboles... i sabem que no dominava el billar; havíem escrit amb

ell i sabem que a voltes feia magarrufes a la gramàtica per no perdre temps en polir; havíem conviscut amb ell: deutes, males menjades, protestes, minses batusses professionals. I la proximitat ens ha portat a desconèixer la seva vàlua, a la manera de la dita que no hi ha grans homes per als seus ajudes de cambra.

Hi ha un fet digne d'esment: el mateix periodista, passat a polític, sembla guanyar el cent per cent. ¿És que posar-se una etiqueta, una bandereta al trauc del gec dóna més intel·ligència, més braó, més pit? Potser no és altra cosa que el polític pot dispensar mercès algun dia, i el periodista mai! Trista veritat, que cal tenir-la present per al dia de demà.

Tot plegat pot definir-se fàcilment... És que ens ofega l'individualisme, és que sentim horror contra tota disciplina, és que no sentim amor per a la col·lectivitat... Gran pecat el nostre! Jo no voldria dir coses tan poc amables en una conferència, però m'aconso la convicció que us he molestat poc amb conferències i que per una que en donc, bé em puc permetre el luxe d'ésser sincer i confessar veritats. Recordo que, fa anys, va iniciar-se la idea de crear una associació periodística... Per aquells temps, jo que portava set o vuit anys de periodista actiu, vaig marxar a Lleida a complir deures professionals. Mentrestant es fundà l'entitat: fou l'Associació de la Premsa Diària. En tornar quatre o cinc anys després a Barcelona, sempre sense deixar la professió, alguns companys em digueren: —Et pertoca entrar a l'Associació. I jo m'hi vaig avenir, amb goig. Doncs bé: l'entitat va rebutjar-me, i el capitost del

refús fou un taquígraf del periòdic del qual jo era redactor en cap. És que no era periodista? Sí. Ja ho sabien que ho era. Només que tenien por que fos un més a partir les engrunes d'uns beneficis que s'obtenien mitjançant funcions de teatre i corregudes de braus. Era l'individualisme sortint a l'encontre de l'esperit d'associació.

I això ha portat que hi hagin vuit o nou associacions de premsa, les quals, disgregades, no son res i que, juntes, representarien una força poderosa.

Tinc present que, més tard, vaig proposar en una entitat substituir les curses de braus i les funcions de teatre — ja que nosaltres no érem torejadors ni comedians —, per la publicació de biblioteques, és a dir, de llibres, que col·locaríem bé entre les nombroses amistats dels periodistes i que proporcionarien guanys i honors a la classe... Ningú no va escoltar-me. Potser no creien que el periodista pot fer llibres, oblidant que dorm un literat sota les angúnies i presses del periodista. Avui mateix és d'observar que el periodisme dona un tant per cent crescutíssim de publicistes, analistes, comediògrafs i literats. ¡Quin floret no surt avui a llum de llibres d'estudi dels fets del dia, mercès a la prosa viva, suggeridora, del periodista! I que pocs llibres, en canvi, veuen la llum, per manca d'una organització editorial periodística!

Moltes associacions... És cert. Però el periodista, sense cap força per a fer-se respectar de les empreses, i eternament al marge de tota protecció! Ans al contrari, el periodista, humiliat, escarnit, vençut als peus dels poderosos de la política, pidolant un empleu oficial o una subvenció clandestina! Obtenint,

en una paraula, benifets amb pèrdua de la vergonya, quan és cert que podrien tenir-los per mèrits únicament del seu treball! I tot per individualisme, per dispersió, per isolament tenaç, quan la lluita per la vida demana en tot i per tot l'eficàcia de la collectivitat!

No és grat el panorama... Però no és culpa meva si és així. Jo el descriu com l'he vist en trenta o trenta-cinc anys de mala vida, de privacions, de misèria vençuda destinant al treball les hores de dormir i les hores d'esbargiment, esdevingut un galiot forçat, a despit de tots els meus amors per la llibertat. No voldria altra cosa que trobar-me a la meua darrera hora amb el panorama canviat, amb el periodista situat en el seu lloc, ben considerat, aconseguint un fruit digníssim del seu escarraç, que li permetés una vellesa tranquil·la, un noble i quiet declinar, a l'abric de la pobresa i de l'oblit. Es un somni? De tot cor us desitjo als companys de professió que sigui una realitat.

* * *

I acabo, senyores i senyors, per tal de no encomanar-vos una part de la nostra vida. Déu us conservi el menjar ordenat i a les vostres hores, que així no patireu de l'estómac com gairebé tots patim; ni tindreu afeccions nervioses tan greus; i podreu dormir a les vostres hores, i guaitar indiferents els trasbalsaments de la vida pública, sense haver de pensar si demà us tocarà dormir en la cel·la d'una presó; no dormireu amb l'angúnia de si demà haureu d'aban-

donar la tasca que us és el pa vostre i dels vostres, perquè en fer un article se us ha esquitllat un terme massa viu, que ha ferit conveniències de l'empresa...

Jo no puc desitjar-vos millor, i agraiu-me que hagi estat curt, recordant l'odi que nosaltres tenim als oradors, que ens obliguen a escriure quartilles i més quartilles banals, poca-soltes, més de quatre vegades, apariant cada tres per quatre en discreta prosa aquelles idees que han estat emeses sense cap mena de gràcia ni sentit.

La meva gratitud a tots i el meu desig que, en conèixer la mala vida del periodista, en fugiu si no teniu un noble esperit de sacrifici i no us sentiu herois veritables de la vida que passa, per tal de trametre-la al gran públic sense penediments, ni desmais, ni depressions espirituals. Fugiu-ne si no us crida Déu al sacerdocí de la Premsa, que ja és prou que hi visquem encadenats els innumbrables pàries de la ploma.

